

Han col·laborat en la
confecció d'aquesta ruta
The following have helped
to create this Route

Consorci de Promoció Turística Costa del Maresme
Ajuntament de Mataró
Ajuntament d'Argentona
Ajuntament de Canet de Mar
Gremi d'Hostaleria i Turisme de Mataró i el Maresme

Oficina de Promoció Turística
Mallorca, 244. 08008 Barcelona

Informació / Information
Telèfon / Phone 934 022 900
op.turistica@diba.es
www.diba.es/turismetotal

Edició i producció Institut d'Edicions
de la Diputació de Barcelona
Primera edició abril de 2002
Textos Lourdes Figueras, Pilar Vera Sanromà,
Marc Bosch de Doria, Joan Banús i Tort
Disseny Jordi Ortíz-Patxi Solà
Fotografies Joan Banús, Maria Manadé
Fotomecànica Ormograf
Impressió Gràfiques Cuscó SA
DL: B-4693-2002

CATALÀ

ENGLISH

Modernisme al Maresme

El llegat de Domènech i Montaner i Puig i Cadafalch

Catalan Art Nouveau at Maresme

The legacy of Domènech i Montaner and Puig i Cadafalch

TurismeTotal

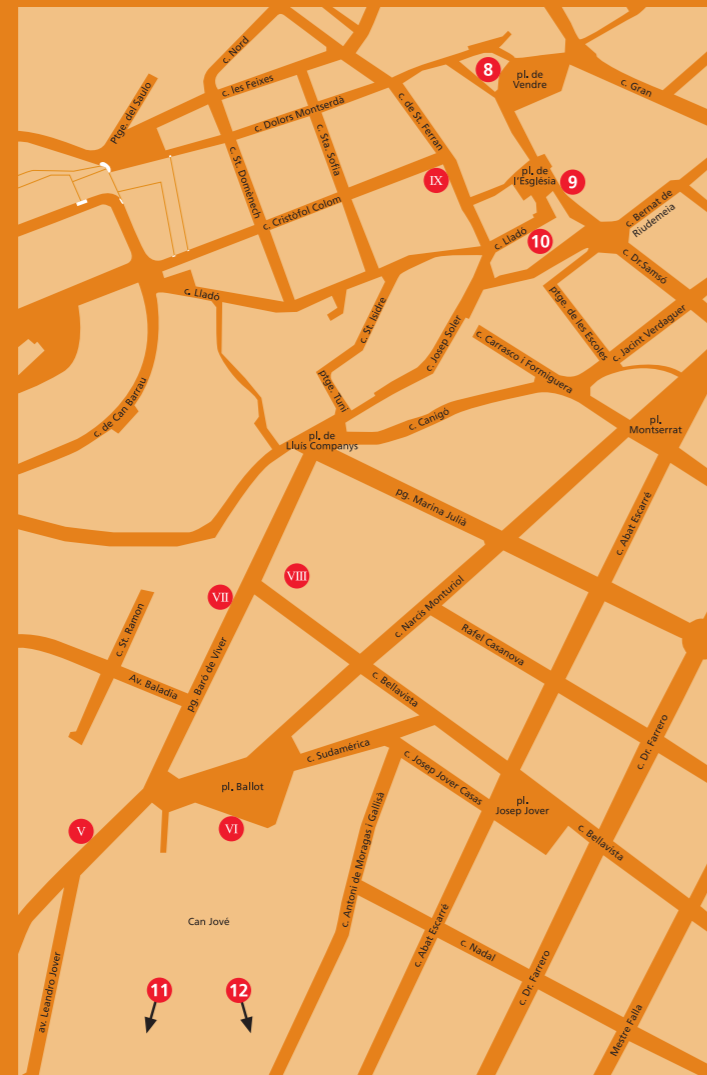
Diverses circumstàncies
econòmiques i socials, la llum
del Mediterrani i, sobretot, la
presència de dos dels
principals exponents del
Modernisme a Catalunya,
Domènech i Montaner i Puig
i Cadafalch, fan que el
Maresme compti amb un dels
patrimonis arquitectònics més
notables d'aquest moviment.
La ruta que es proposa
permet un ampli recorregut
modernista per diverses
localitats arrencades ran
de la costa, i es fa especial
esment a les poblacions que
acumulen els elements més
notables: Canet de Mar,
Mataró i Argentona.

Detall de paviment hidràulic. Disseny d'Alexandre de Riquer / Water pavement detail. Design by Alexandre de Riquer

Several economic and social
circumstances, the brightness of
the Mediterranean sea and,
above all, the presence of two
of the greatest exponents of Art
Nouveau in Catalonia,
Domènech i Montaner and Puig
i Cadafalch, come together in
Maresme and make it one of
the most remarkable
architectonic heritages of this
artistic movement.
The route here proposed makes
it possible for a wide
modernista itinerary through
several villages lined-up along
the coast, specially mentioning
those gathering the most
remarkable elements - Canet de
Mar, Mataró and Argentona.

Argentona

Mataró

Canet de Mar

Informació Information

**Consorci de Promoció Turística
Costa del Maresme**
Pl. Miquel Biada, 1
08301 Mataró
Tel. (0034) 937 573 003
Fax (0034) 937 572 112
contur@ccmaresme.es
www.ccmaresme.es

Of. de Turisme d'Arenys de Mar
Riera Pare Fita, 31, 2n
08350 Arenys de Mar
Tel. (0034) 937 927 750
Fax (0034) 937 957 031
proecon@arenysdemar.org

Of. de Turisme de Calella
Sant Jaume, 231. 08370 Calella
Tel. (0034) 937 600 559
Fax (0034) 937 695 982
ptcalella@publintur.es

Of. de Turisme de Canet de Mar
Carretera N-II, s/n
08360 Canet de Mar
Tel. (0034) 937 940 898
Fax (0034) 937 941 231
canet@diba.es

Of. de Turisme de Malgrat de Mar
Carme, 30. 08380 Malgrat de Mar
Tel. (0034) 937 653 300
Fax (0034) 937 610 993
Pl. de l'Àncora, s/n
08380 Malgrat de Mar
Tel. / Fax (0034) 937 653 889
correu@ajmalgrat.es

Of. d'Informació de Mataró
La Riera, 48. 08301 Mataró
Tel. (0034) 937 582 121
Fax (0034) 937 582 472
ajmataro@infomataro.net

Of. de Turisme del Masnou
Itàlia, 52, 2n. 08320 El Masnou
Tel. (0034) 935 551 629
cartografia@ajelmasnou.es

Castell de Santa Florentina. Canet de Mar / Santa Florentina's castle. Canet de Mar

Of. de Turisme de Pineda de Mar
Nonell, s/n. 08397 Pineda de Mar
Tel. (0034) 937 623 490
Fax (0034) 937 671 212
tur.pineda@diba.es

Of. de Turisme de Sant Pol de Mar
Pl. de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. (0034) 937 600 451
Fax (0034) 937 601 352
ofturisme@santpol.org

Fund. Turística de Santa Susanna
Pl. Catalunya, local social 2a planta
08398 Santa Susanna
Tel. (0034) 937 679 250
Fax (0034) 937 678 750
FUNDTURISTICA@terra.es

**Of. de Turisme del
Montnegre i el Corredor**
Església, 13, 2n. 08470 Vallgorguina
Tel. (0034) 938 679 452

Of. del Parc de la Serralada Litoral
Ctra. Cabrera, 52 (edifici Coop.
Agrícola). 08349 Cabrera de Mar
Tel. (0034) 937 540 024

**Of. d'Empresaris d'Hosteleria
de la comarca del Maresme**
Sant Josep, 91. 08370 Calella
Tel. (0034) 937 690 612
Fax (0034) 937 671 268

**Gremi d'Hosteleria i Turisme
de Mataró i el Maresme**
Jaume Recoder, 53, 1r 1a
08301 Mataró
Tel. (0034) 937 985 558
Fax (0034) 937 990 446
gremi@tiendas10.com

**Associació de Càmpings
i Ciutats de Vacances
de la Província de Barcelona**
Gran Via, 608, 3r A. 08007 Barcelona
Tel. (0034) 934 125 955
Fax (0034) 933 021 356
info@campingbcn.com

Els punts que més t'interessen del Modernisme a:

The most interesting *Modernista* sites in:

Mataró i Argentona

Ruta Principal (Mataró)

Main tour (Mataró)

- 1 Saló de Sessions
de l'Ajuntament de Mataró
- 2 Botiga La Confianza
- 3 El Rengle
- 4 Casa Sisternes
- 5 Casa Parera
- 6 Casa Coll i Regàs
- 7 La Beneficència

Ruta Principal (Argentona)

Main tour (Argentona)

- 8 Casa Puig i Cadafalch
- 9 Capella del Sagrament
(església parroquial de Sant Julià)
- 10 Can Calopa
- 11 Casa Garí
- 12 Torre d'Aigües del Cros

Ruta Complementària (Mataró)

Complementary tour (Mataró)

- I Cooperativa Obrera Mataronesa
- II Capella del Sagrament
Basílica parroquial de Santa Maria
- III Escorxador Municipal
- IV Ca l'Artigas

Ruta Complementària (Argentona)

Complementary tour (Argentona)

- V Can Baladia (Can Minguell)
- VI Casa Pagès
- VII Can Fontdevila
- VIII Can Mercader (Can Mora)
- IX Fleca Casabella

Canet de Mar

Ruta Principal

Main tour

- 13 Casa-museu Lluís Domènech i Montaner
- 14 Ateneu Catalanista
- 15 Casa Roura
- 16 Restes de la Creu de Pedracastell
- 17 Castell de Santa Florentina
- 18 Panteó de la família Font
- 19 Panteó de la família
Domènech i Montaner
- 20 Creu de Pedracastell

Ruta Complementària

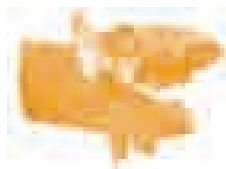
Complementary tour

- X Restaurant del Santuari
- XI Plaça del carrer Carles Pascual i Puig
- XII Misteris de Dolor del Rosari Monumental
del Santuari de la Misericòrdia
- XIII Font Pública
- XIV Casa Alsina Roig
- XV Escorxador Municipal
- XVI Vil·la Flora i voltants
- XVII Panteons al Cementiri de Canet de Mar

El Modernisme va representar un fet social i cultural de gran magnitud amb una aclaparadora presència artística que es va estendre per tot Catalunya, paral·lelament a la resta d'Europa i Amèrica, entre l'últim terç del segle XIX i el primer quart del segle XX. En l'àmbit català no sols va tenir presència a les grans ciutats sinó també a altres poblacions que, vistes les seves característiques històriques i socials, es constituïren en espais idonis per a aquestes manifestacions.

L'arquitectura va ser la forma més representativa d'aquests canvis d'estil i de maneres de viure, ja que constituïa, alhora, un conjunt de «modernitats» molt visibles, tant de caràcter estructural com de les més diverses tècniques artístiques: mosaic, ceràmica, esgrafiats, ferro, vitralls o fusteria; tot dins un ampli ventall d'arts artesanals recuperades a fi de crear un nou llenguatge ornamental, divers, vital i ple de color.

El Maresme, en l'entorn d'una Barcelona que protagonitzava un gran canvi d'estructures socials i econòmiques, va saber incorporar-se amb un gran dinamisme a un ampli ventall de sectors productius, principalment el tèxtil, els derivats del vidre, del licor o el conreu de la vinya, alhora que es convertia en lloc d'estiueig i de termalisme

way of expressing these changes in style and way of life, since architecture was a collection of very visible «modernities» in structure as well as in the most varied artistic techniques –mosaic, pottery, engraving, iron, stained-glass windows, or carpentry. All these techniques were incorporated into a wide range of recovered arts and crafts in order to create a new ornamental, varied, vital and colourful language.

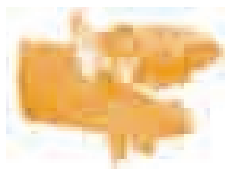
The Maresme region, under the influence of a city like Barcelona, which was undergoing great changes in their social and economic structures, knew how to join, in a dynamic way, a great range of new industries –mainly the textile industry and derivative glass products, the liquor industry, or the grapevine cultivation. The region became, at the same time, a summer holiday

Modernisme was a social and cultural event of great extent. It had an overwhelming artistic presence that quickly spread throughout Catalonia and, at the same time, through other European countries and America, between the last third of the 19th century and the first quarter of the 20th century. Within Catalonia, *Modernisme* not only appeared at the big cities but also in smaller towns that, given their historical and social conditions, became suitable sites for these type of artistic examples.

Architecture was the most representative

de la burgesia catalana (Caldes d'Estrac). També de navegants i comerciants que tornaven de les Amèriques amb intenció d'establir-se definitivament en el seu lloc d'origen.

Aquests factors de progrés i de constant renovació no fan gens estrany la forta presència encara avui del testimoni d'un gloriós passat marcat per les actituds artístiques del Modernisme. Importants projectes arquitectònics ens han arribat signats per les millors «pomes» del moment. Alguns dels protagonistes són fills de la comarca, com Eduard Ferrés i Puig, Josep Puig i Cadafalch, Emili Cabanyes, Ignasi Mas i Morell i altres d'adopció com Lluís Domènech i Montaner i el seu fill Pere Domènech i Roura, d'arrelada nissaga familiar, o com Antoni M. Gallissà, Joan Rubió i Bellver, Bonaventura Bassagoda i Amigó o Rafael Masó i Valentí per encàrrecs. De les seves obres se'n desprèn tot un ric manifest de tipologies arquitectòniques, des de la casa-torre d'estiueig, edificis industrials (fàbriques, cellers) o públics (ajuntaments, escoles, escorxadors, mercats), fins a la particular plàstica del monument commemoratiu o d'arquitectura funerària amb la participació destacada de l'obra escultòrica de Josep Llimona, Eusebi Arnau i Miquel Blay.

Cabanyes, and Ignasi Mas i Morell— came from that area; others such as Lluís Domènech i Montaner and his son Pere Domènech i Roura, both part of an ancient lineage, made the region their land of adoption. Other outstanding architects who also worked in the area were Antoni M. Gallissà, Joan Rubió i Bellver, Bonaventura Bassagoda i Amigó, and Rafael Masó i Valentí. Among their works one can observe a whole and rich variety of architectural typologies—from the typical holiday villa, through industrial buildings such as factories and cellars, public buildings such as town halls, schools, slaughterhouses, and markets, to the particular plasticity of commemorative monuments and funerary architecture, which included the relevant sculptural works of leading artists such as Josep Llimona, Eusebi Arnau and Miquel Blay.

resort and spa (Caldes d'Estrac) for the Catalan middle classes. It was also a time when seafarers and merchants were coming back from America to definitely settle in their home land.

It was then something natural that these factors—progress and constant renewal— resulted in the presence, still today, of traces of a glorious past captured in the artistic attitudes of *Modernisme*. We have now important architectonic designs signed by the leading figures of the time. Some of these leaders—such as Eduard Ferrés i Puig, Josep Puig i Cadafalch, Emili

El Modernisme de Puig i Cadafalch a Mataró i Argentona

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956) va ser un personatge polifacètic, conegut com a arquitecte, polític i historiador. La seva ciutat natal, Mataró, i la vila on estiujava, Argentona, conserven bona part de la seva obra arquitectònica, sobretot dels primers anys.

Fill de Joan Puig, fabricant de tuls i randes, i de Teresa Cadafalch, va néixer el 17 d'octubre de 1867 a la casa número 39 del Carreró, a Mataró. Estudià arquitectura i ciències exactes, i algunes assignatures a l'Escola de Belles Arts. Es llicencià com a arquitecte l'any 1891.

De ben jove va mostrar interès per la història i la política: va ser membre fundador de l'Associació Artística-Arqueològica Mataronesa i va participar en els Jocs Florals de Barcelona, amb treballs de caràcter històric. Puig i Cadafalch milità al Centre Escolar Catalanista (1885-1891), del qual fou president.

Puig i Cadafalch inicià la carrera professional a Mataró. El seu càrrec com a arquitecte municipal de Mataró (1892-1896) li va permetre dur a terme obres públiques com ara la restauració de la Creu de Terme (1892), la reforma del mercat del Rengle (3) (1893) i la del Saló de Sessions de l'Ajuntament (1) (1893), la construcció de La Beneficència (7) (1894) o bé el projecte de la xarxa de clavegueram (1894).

Al llarg de la seva etapa primerenca com a arquitecte va realitzar diversos projectes per encàrrec de particulars a Mataró i Argentona. Entre els anys 1891 i 1899 va construir o rehabilitar una quarantena d'habitatges. En destaquen la Casa Sisternes (4) (1891), la Casa Parera (5) (1894), la Casa Coll i Regàs (6) (1897), la Casa Gari (11) (1898) amb la seva torre d'aigües (12) (1900), les reformes a Can Calopa (10) (1898) i la seva pròpia casa d'estiu (8) (1897-1905). Però també va executar altres projectes d'ús comercial, com ara la botiga La Confianza (2) (1894), i religiós, com per exemple la Capella del Sagrament (9) (1897) de l'Església Parroquial de Sant Julià d'Argentona.

Progressivament, durant els anys noranta, Puig i Cadafalch intensificà les relacions amb Barcelona, on finalment s'establí. Allà hi va executar notables projectes, com ara la Casa Martí (1895), la Casa Ametller (1900), la Casa Macaya (1902), la Casa Terradas o «Casa de les Punxes» (1903), la Fàbrica Casarramona (1909), la Casa Pich i Pon (1919) o la Casa Guarro (1922) entre molts altres encàrrecs dins i fora la ciutat.

Inicià la carrera política quan entrà de regidor a l'Ajuntament de Barcelona per la Lliga Regionalista (1901-1905). Després va ser elegit diputat a Corts en representació de la coalició nacionalista Solidaritat Catalana (1907-1909) i més tard fou diputat provincial (1913). Però Puig i Cadafalch va assolir el cim de la seva carrera política quan, a la mort d'Enric Prat de la Riba, va ser nomenat president de la Mancomunitat de Catalunya (1917-1924).

El seu desig de renovació i modernització de les infraestructures culturals del país, l'impulsaren a participar activament en la creació

Puig i Cadafalch and his Modernisme in Mataró and Argentona

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956) was a very versatile celebrity. He was a well-known architect, politician, and historian. His hometown, Mataró, and his summer holiday resort, Argentona, still keep a good part of his architectural works, mainly from his first period.

He was the son of Joan Puig, a tulle and lace trimming manufacturer, and of Teresa Cadafalch. He was born in October 17th 1867 at house number 39 in the Carreró Street, and studied Architecture and Mathematics, and some subjects at The School of Fine Arts. He was awarded a degree in Architecture in 1891.

Since he was a teenager, he showed an interest in History and Politics –he was one of the members who founded the Mataró Artistic and Archaeological Association and took part in the Barcelona Poetry Competition, entering works of historical nature. Puig i Cadafalch was an active member of the *Centre Escolar Catalanista*, a school association related to Catalan nationalism, of which he later became president.

He started his career as an architect in Mataró. His post of municipal architect (1892-1896) allowed him to carry out public works such as rehabilitating the *Creu de Terme* (1892), renovating the *Rengle Market* (3) (1893) and the Town Hall Meeting Room (1) (1893), building *La Beneficència* (7) (1894) and designing the sewer system project (1894).

Throughout his first years as an architect he designed several projects entrusted by private individuals from Mataró and Argentona. Between 1891 and 1899 he built or rehabilitated around forty houses. Among them *Casa Sisternes* (4) (1891), *Casa Parera* (5) (1894), *Casa Coll i Regàs* (6) (1897), *Casa Gari* (11) (1898) with its water tower (12) (1900), the alterations at *Can Calopa* (10) (1898) and his own summer residence (8) (1897-1905). But he also carried out other designs for commercial use, such as *La Confianza* shop (2) (1894), or for religious use, for example the *Sacrament's Chapel* (9) (1897) –part of the Parish Church of Sant Julià in Argentona.

During the 1890s, Puig i Cadafalch progressively increased his relationship with Barcelona, where he finally settled. There he carried out remarkable designs such as *Casa Martí* (1895), *Casa Ametller* (1900), *Casa Macaya* (1902), *Casa Terradas*, known as «*Casa de les Punxes*» (Pointed House) (1903), the *Casarramona Factory* (1909), *Casa Pich i Pon* (1919), and *Casa Guarro* (1922) amongst many other jobs made to order in and around the city.

He started his political career when he was appointed town councillor at the City Council of Barcelona as member of the Regionalist League (1901-1905). Later he was elected deputy in representation of the national coalition *Solidaritat Catalana* (1907-1909) and after that he became province deputy (1913). But Puig i Cadafalch reached the peak of his political career when, after Enric Prat de la Riba died, he was appointed president of the *Mancomunitat de Catalunya* (Association of Catalonia), a position he took up between 1917 and 1924.

He wished to renew and modernise the cultural infrastructures of the country, and therefore took an active part in setting up such important institutions as, for instance, the *Catalan University Studies* (1903), the *Museum*

d'importants institucions com, per exemple, els Estudis Universitaris Catalans (1903), la Junta de Museus (1903), l'Institut d'Estudis Catalans (1907) o la Biblioteca de Catalunya (1907), des de les quals posà les bases per a la recerca, la protecció i la difusió del patrimoni cultural català (excavacions a Empúries i a les esglésies de Sant Pere de Terrassa, protecció i salvament de pintures romàniques i publicació d'estudis científics).

Durant el període de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), Puig i Cadafalch trobà refugi en l'activitat acadèmica i científica. Les nombroses publicacions d'estudis històrics, classes magistrals i conferències sobre història de l'art romànic i gòtic en universitats estrangeres van merèixer el reconeixement honorífic per part de prestigioses institucions europees i americanes.

Durant la Guerra Civil, Puig i Cadafalch fugí a França, on restà fins el 1942. De retorn de l'exili, els ent bancs dels estaments oficials per exercir d'arquitecte l'obligaren a recloure's i dedicar-se pràcticament en exclusiva a l'estudi i a tasques acadèmiques. Va actuar de manera activa en la recuperació cultural catalana i va participar en la restauració i salvament d'edificis i elements del patrimoni històric.

Josep Puig i Cadafalch va morir a la seva residència de Barcelona el dia 23 de desembre de 1956 i va ser enterrat el dia de Nadal al Cementiri dels Caputxins de Mataró, per desig propi.

Assembly (1907), the Institute for Catalan Studies (1907) or the Library of Catalonia (1907). Thanks to these institutions he laid the foundations for the research, protection, and spreading of the cultural heritage of Catalonia –excavations in Empúries and at Saint Peter's Church in Terrassa, protection and rescue of Romanesque pictures, publication of scientific studies, etc.

During the period under Primo de Rivera's dictatorship (1923-1930), Puig i Cadafalch took refuge on the academic and scientific activities. His numerous publications on historical studies, his magisterial lessons and conferences on the history of the Romanesque and Gothic Art around several foreign universities deserved him a honourable recognition by the most prestigious universities around Europe and America.

During the Civil War, Puig i Cadafalch ran away and settled in France, where he remained until 1942. On his return from exile, he found several obstacles on the part of the authorities to work as an architect, so he had to shut in and devote himself almost exclusively to his studies and academic tasks. He actively took part in the recovery of Catalan culture after the war and participated in the restoration and rescue of several elements and buildings that were part of the Catalan historical heritage.

Josep Puig i Cadafalch died in his house in Barcelona, on December 23rd 1956. He was buried on Christmas Day at the Capuchin Cemetery in Mataró, as he had wished.

Ruta principal / Main Tour

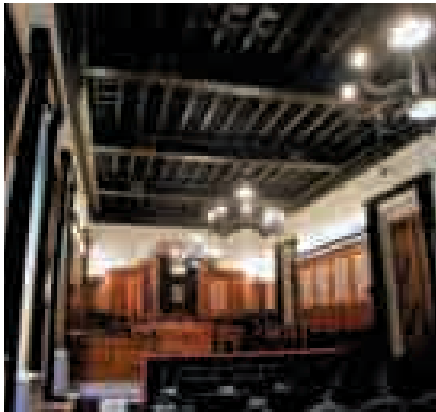
 Visita interior / Inside Visit

1 (concertada / arranged visit)

Saló de Sessions de l'Ajuntament de Mataró, 1893

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer de la Riera, 48
Mataró

Segons acord municipal del 6 de juliol del 1893, la Comissió de Foment acceptava el projecte presentat per l'arquitecte municipal Josep Puig i Cadafalch per dur a terme la reforma del sostre del Saló de Sessions del Consistori. La decoració de l'enteixinat del sostre radica en l'encreuament de bigues decorades amb els escuts d'armes del Principat de Catalunya, la Creu de Sant Jordi, l'escut de la ciutat de Mataró i el de l'antiga Província Marítima de Mataró. Les agrupacions gremials i professionals de la ciutat també són representades mitjançant escuts i emblemes representatius a la resta de l'embigat.

 Visita exterior / Outside View

According to a local agreement dated July 6th 1893, the Promotion Commission accepted the designs presented by the municipal architect Josep Puig i Cadafalch to carry out the restoration of the Town Hall Meeting Room ceiling. The decoration of the panelled ceiling lies in the interweaved beams adorned with the coats of arms of the whole Catalan principality, Saint George's Cross, the badge of the town of Mataró, and the one of the old Sea Province of Mataró. The different trade unions and other professional associations around the city are also present through representative badges and emblems in the remaining beams.

2 ↗

Botiga La Confianza, 1894

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Carrer Sant Critòfor, 10

Mataró

Establiment dissenyat per Puig i Cadafalch l'any 1894 per encàrrec de l'industrial i comerciant Francesc Palomer. La botiga s'inaugurà oficialment l'any 1896, i es dedicava a la venda de pasta de sopa i oli d'oliva. La Confianza està decorada segons l'estètica modernista: a l'entrada destaca el rètol fet de ferro forjat i les rajoles d'inspiració aràbiga. L'interior conserva pintures murals amb motius vegetals i uns escuts estucats damunt d'un dipòsit amb una branca d'olivera i una espiga de blat, símbols de l'oli i la farina, matèries primeres per a la fabricació de la pasta. El mobiliari, original de l'època, està ornamentat amb pinacles que ens recorden l'art gòtic.

It is a store designed by Puig i Cadafalch in 1894 entrusted by the local industrialist and businessman Francesc Palomer. The shop was officially inaugurated in 1896 and sold soup paste and olive oil. *La Confianza* is decorated according to the *Modernista* aesthetics –at the entrance, the sign made of wrought iron and the Arabian style tiles stand out. Inside there are mural paintings with vegetable motifs and, on a tank, a couple of stucco badges showing an olive tree branch and an ear of wheat respectively, symbols of oil and flour, the two raw materials for the manufacture of soup paste. The furniture is the original of that time and is adorned with pinnacles which remind us of the Gothic style.

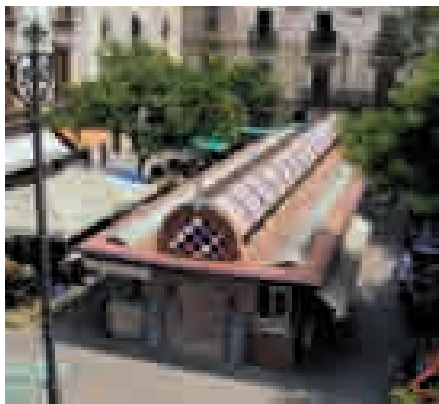
3 ↗

El Rengle, 1892-1893

Arquitectes **Emili Cabanyes i Rabassa i Josep Puig i Cadafalch**

Plaça Gran, s/n

Mataró

El projecte de la construcció d'un edifici permanent al mercat de la plaça Gran va néixer de la mà d'Emili Cabanyes. Les obres acabaren l'any 1892, però quan Josep Puig i Cadafalch accedí al càrrec d'arquitecte municipal en reformà la coberta, ja que uns forts aiguats hi havien causat desperfectes. El Rengle quedà enllestit definitivament l'any 1893. Es tracta d'un edifici exempt de planta baixa, llarg i estret. Els mostradors estan dividits per columnes de fossa en una trentena de parades. La teulada, feta amb maó vist, és de forma semicilíndrica i està revestida amb rajoles i ornaments de ferro forjat.

The designs for the construction of a permanent building at the marketplace in *Plaça Gran* originated from Emili Cabanyes. The works finished in 1892, but when Josep Puig i Cadafalch took the post of municipal architect he renovated the roof, which had been damaged by heavy rain. *El Rengle* was definitely finished in 1893. It is a long and narrow building with no ground floor. Counters are separated by ditch columns in some thirty stalls. The roof, made of exposed bricks, has a semi-cylindrical shape and is covered with tiles and wrought iron ornaments.

4 ↗

Casa Sisternes, 1891

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer Sant Simó, 18

Mataró

Aquesta edificació és considerada com el primer encàrrec de Josep Puig i Cadafalch tot just llicenciar-se. La iniciativa de l'obra va ser del prestigiós metge mataroní Ernest de Sisternes i Bruguera, que va fer construir la casa per llogar-la, ja que ell tenia la seva residència en el casal situat davant d'aquest edifici. Tot i la simplicitat decorativa, l'arquitecte utilitzà alguns materials i tècniques que posteriorment caracteritzaren la seva obra modernista. Es tracta d'una casa de cós simple formada per planta baixa, pis i pati posterior. La façana, molt senzilla, combina el maó vist, les rajoles de colors vius de València i l'ús del ferro forjat com a elements decoratius.

This building is considered to be the first job entrusted to Josep Puig i Cadafalch just after his graduation. The idea of the work originated from the prestigious local doctor Ernest de Sisternes i Bruguera, who had the house made for rent, since he lived in a large house just in front of the new building. In spite of its decorative simplicity, the architect used some of the materials and techniques that would later characterize his *Modernista* works. It is a house of one single lot formed by the ground and first floors, and a back courtyard. The façade is very simple and, as decorative elements, it combines exposed bricks, bright colourful tiles from Valencia and the use of wrought iron.

5 ↗

Casa Parera, 1894

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer Nou, 20

Mataró

Miquel Parera i Pertegàs, propietari de la casa, va encarregar a Puig i Cadafalch la reforma d'aquest immoble d'aspecte goticitzant. És una casa de cós amb planta baixa i dos pisos amb teulada a una vessant. Trobem una gran portalada i finestral a la planta baixa, un balcó corregut amb dues portes al primer pis i dos balcons reculats al segon. La rellevància de la façana ve donada pels elements escultòrics que la integren i que s'atribueixen a l'escultor Eusebi Arnau (1863-1933), estret col·laborador de Puig i Cadafalch. Les obertures del primer pis presenten mènsules d'estil neogòtic amb motius mitològics i referències medievals (dracs, follets, bufons...). Al segon pis, els balcons estan coronats per uns blocs de pedra esculpida, a mode d'escut heràldic: a l'esquerra hi figura una branca i a la dreta l'any de construcció de la casa (1894). Sota el ràfec de la teulada observem dos desguassos als extrems que surten de la boca de dues màscares esculpides també en pedra. Els esgrafiats que decoren la façana, de tons magre i terra, imiten el maó vist i reproduïen elements florals i vegetals.

The owner of the house, Miquel Parera i Pertegàs, entrusted Josep Puig i Cadafalch with the rehabilitation of this Gothicising building. It is a house of one lot formed by the ground, first and second floors, and a single slope roof. At the ground floor there is a large gateway and window. The first floor has a continuous balcony with two doors, and the second floor shows two backed balconies. The importance of the façade lies in its sculptural elements, which have been ascribed to the sculptor Eusebi Arnau (1863-1933), who closely collaborated with Puig i Cadafalch. The openings on the first floor show Neogothic corbels with mythological motifs and medieval references such as dragons, goblins, buffoons, etc. On the second floor, each of the two balconies are crowned with a block of sculpted stone, like two coats of arms –on the left one appears a branch and on the right one the year in which the house was built, 1894. Under the eaves of the roof, at their ends, there are two drains coming out from the mouths of two masks also sculpted in stone. The façade is embellished with engravings in lean and sand tonalities, which imitate exposed bricks and reproduce floral and vegetable elements.

6 ↗

Casa Coll i Regàs, 1897

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer Argentona, 55-57

Mataró

Obra màxima de l'arquitectura modernista a Mataró, actual seu de la Fundació Cultural Laietana. L'empresari tèxtil Joaquim Coll i Regàs va encarregar el projecte de reforma de la seva nova residència al seu amic Josep Puig i Cadafalch. L'arquitecte va unir dues cases de cós i va adaptar la façana a l'alineació establerta al carrer Argentona pel Pla Urbanístic de l'Eixample. Curiosament, el projecte per a la llicència d'obres el va signar l'arquitecte Antoni Maria Gallissà, col·laborador i amic de Puig i Cadafalch.

L'obra es caracteritza per una combinació de formes arquitectòniques gòticitzants, nord-europees i catalanes, amb referents barrocs i mossàrabs. Com és habitual en el Modernisme de Puig i Cadafalch, l'arquitecte se serveix del treball de diferents artistes (vidriers, estucadors, serrallers, rajolers) per a la decoració de l'edifici. Les escultures, que transmeten els missatges propagandístics del propietari, són d'Eusebi Arnau. La casa consta de semisoterrani, planta baixa, primer pis, golfes i una torreta que no es veu des de l'exterior.

La façana té una tribuna al centre, que imita el gòtic floral amb columnes salomòniques (detall plateresc i barroc) i la seva coberta és esglaonada, forma molt característica de les cases flamenques. A les rajoles del capcer de la tribuna, element decoratiu molt utilitzat, podem llegir una frase amb lletres barroques que ens parla de la importància que té la llar per a la burgesia de l'època: *Molt bo és viatjar i millor a casa estar.*

El simbolisme decoratiu és la principal característica iconogràfica de la casa: els esgrafiats, amb motius vegetals i florals (del lli i del cotó) a les parets, ens recorden la matèria primera per al tèxtil; les reixes de les finestres inferiors incorporen tres rodes dentades procedents dels telers circulars; les escultures representen figures humanes o animals que treballen o juguen amb elements que ens recorden el tèxtil: un gat jugant amb un cabdell, micos vestits de frac, aranyes teixint, papallones sortint del capoll de seda. Però el punt culminant d'aquest simbolisme es troba en el coronament de la porta, on hi ha una estilitzada figura femenina, que representa una filadora coneguda popularment com «la Filosa».

This is the greatest exponent of *Modernista* architecture in Mataró and is now the headquarters of a cultural foundation, *Fundació Cultural Laietana*. The textile businessman Joaquim Coll i Regàs entrusted his friend Josep Puig i Cadafalch with the design for renovating his new residence. The architect joined two houses of one lot each and adapted the façade to the alignment stated by the *Eixample* Urban Project at Argentona street. The architect who signed the permit to start the works was, curiously, Antoni Maria Gallissà –Josep Puig i Cadafalch's collaborator and friend.

The main feature of the building is its mixture of Gothicising, north European, and Catalan architectonic forms, with Baroque and Mozarab style influences. As it is usual in Puig i Cadafalch's *Modernisme*, the architect makes use of several artists such as glass makers, stucco experts, locksmiths, and tile layers, for the decoration of the building. The sculptures, which are used as the owner's propaganda vehicle, are signed by Eusebi Arnau. The house consists of a semi-basement, ground and first floors, attic, and a turret which is not visible from the outside.

At the centre of the façade there is a gallery, which imitates the floral Gothic style with wreathed columns (Plateresque and Baroque detail) and has a graded cover, a very common feature in Flemish houses. On the tiles at the upper part of the gallery, a very usual ornamental element, one can read a sentence in Baroque letters which talks about the importance of one's home for the Catalan middle classes: «To Travel is Good but it is Better to be at Home.»

The main iconographic feature in the house is the symbolism present in its decoration –the engravings on the walls, with vegetable and floral elements taken from flax and cotton plants, remind us of the raw material used in the textile industry; the grilles at the lower windows include three cogged wheels from circular looms; the sculptures represent human or animal figures playing with objects reminiscent of the textile world – a cat playing with a ball of wool, monkeys dressed in tails, spiders spinning their webs, and butterflies coming out of their silk cocoons. But the highest point in this symbolism is found at the door crown, where a stylised female figure represents a spinner, popularly known as *La Filosa*.

A la planta baixa de la casa hi trobem les habitacions nobles, que estan ornamentades amb fastuosos detalls. Un corredor d'estances, amb espais molt amplis, marca l'eix de simetria de la casa. Al centre de la casa hi trobem un àmbit distribuïdor, com els atris romans o els patis medievals, cobert per una claraboia que dona a un celobert; això representa una gran entrada de llum. A l'esquerra hi ha una escala senyorial per pujar al pis de dormitoris, que recorda els palaus gòtics. També a partir d'aquest punt podem accedir als despatxos, a la sala d'espera i al menjador, no sense passar abans per la sala del rentamans.

Els esgrafiats de les parets, la ceràmica vidriada, els vitralls de les portes, els sostres enteixinats (amb les inicials del nom del propietari), el ferro forjat amb motius vegetals, els elements arquitectònics i ornamentals d'inspiració mossàrab, els pilars de marbre amb capitells que sostenen arcs dentats són alguns dels trets modernistes d'aquesta residència.

The noble bedrooms at the ground floor are decorated with splendid details. The symmetry axis is marked by a corridor with very spacious rooms. In the centre of the house there is a hall, similar to Roman atriums or medieval courtyards, covered by a skylight looking out into the open; this means a great deal of light in the house. On the left and leading to the bedroom floor, there is a majestic staircase that reminds us of a Gothic palace. Also from this point we can gain access to the studies, the waiting room, and the dining room, not forgetting the washbasin room.

Amongst the great number of *Modernista* elements in this house it is worth highlighting the engravings on the wall, the glazed earthenware, the glass doors, the panelled ceilings with the owner's initials on them, the wrought iron work with floral and vegetable motifs, the ornamental and architectonic elements of Mozarab style influence, and the marble pillars with capitals supporting coggled arches.

7 ↗

La Beneficència, 1894

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer Sant Josep, 9

Mataró

Jospe Puig i Cadafalch va projectar aquest edifici l'any 1892, i va ser construït el 1894 com a edifici annex a l'Asil Municipal de Vells situat al Convent de Carmelites de Sant Josep. Concebuda com a casa de la caritat, La Beneficència actualment acull la seu del Patronat Municipal de Cultura de Mataró.

L'immoble, de dues plantes i teulada a dues vessants, té accés pel portal de la tanca que dona al carrer. L'edifici té un aire medievalitzant amb elements neogòtics i arcs de descàrrega, fets de totxo vist. Els maons recobreixen en forma de sanefes una façana de gran austeritat que segueix la tradició catalana per coronar les finestres. Elements ornamentals com rajoles vidriades de color blau cel, amb l'escut de Mataró, envoltats de motius florals, trenquen la simplicitat de la façana.

Cal remarcar la decoració escultòrica, atribuïda a Eusebi Arnau. Els capitells d'inspiració gòtica representen motius mitològics i medievals (dracs, àligues, un bufó protegit amb el seu cos un sac de diners...). A la cantonada de l'edifici hi ha un pedestal coronat amb un pinacle de reminiscències gòtiques on hi havia un àngel.

Jospe Puig i Cadafalch designed this building in 1892 and built it in 1894 as an annexe to the Elderly Local Home, located at the Carmelite Convent of *Sant Josep*. Originally, it was a charity house, but *La Beneficència* is now the headquarters of the Local Association for Culture.

The building has two floors and a pitched roof, and can be accessed through the arcade at the street gate. The building's medieval appearance is given by the Neogothic style elements and the relieving arch, which is made of exposed bricks. The extremely austere façade is covered by bricks arranged as ornamental borders and follows the Catalan tradition of crowning the windows. The simplicity in the façade is interrupted by light blue glazed tiles with the emblem of the town of Mataró surrounded by floral motifs.

It is worth highlighting the sculptural decoration, attributed to Eusebi Arnau. The capitals have Gothic influences and represent mythological and medieval motifs such as dragons, eagles, a buffoon shielding with his body a bag full of money, etc. On one of the corners of the building stands a pedestal crowned by a pinnacle, reminiscent of the Gothic style, where there used to be an angel.

8 ↗

Casa Puig i Cadafalch, 1897

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Plaça de Vendre, s/n

Argentona

La casa d'estiueig d'en Josep Puig i Cadafalch a Argentona es troba situada en una illa limitada pels carrers Torras i Bages, Dolors Monserdà i la plaça de Vendre. La casa no és de nova planta, sinó que Puig i Cadafalch va aprofitar tres antics habitatges per convertir-los en un únic casal. La família Puig era propietària de la casa número 7 del carrer Dolors Monserdà, que correspon al cós del mig. L'arquitecte, a finals del segle XIX, va comprar les dues cases veïnes per ampliar la residència d'estiueig.

El procés de reforma i embelliment s'engegà l'any 1897, amb la construcció d'una galeria avançada a l'interior del pati, que esdevindria l'entrada principal (aquest projecte també el signà Antoni Gallissà), i no s'acabaria fins el 1905, any oficial de la inauguració de l'immoble.

El porxo, format per una pèrgola de fusta, té a la cantonada una glorieta hexagonal rematada amb una cúpula piramidal. Una barana de gelosia envolta la tribuna. El ràfec de gran voladís és coronat amb merlets d'obra vista amb un gran pinacle a la cantonada. Aquests elements arquitectònics donen un caire feudal a la casa.

L'arquitecte va dosificar la llum de l'habitatge utilitzant galeries interiors i exteriors que donen llum indirecta a les estances, i crea així una atmosfera intimista amb racons foscos. L'interior de la casa conté diversos nivells i espais irregulars, que esdevenen un fet repetitiu. Les reixes, les garlandes amb motius florals que decoren els finestrals, les columnes jòniques i els arcs conopials dentats que separen els diferents salons en substitució dels envans, la ceràmica vidriada en els arrambadors i els entramats de fusta o columnes de marbre en lloc de les velles parets formen part del gust pel detallisme i la riquesa en l'acumulació del decorat en general.

La casa està decorada amb maquetes de guix de diverses obres escultòriques d'Eusebi Arnau i amb rajoles i pedres esculpides procedents d'altres obres de Puig i Cadafalch.

Josep Puig i Cadafalch's summer residence in Argentona is located in a block delimited by Torras i Bages Street, Dolors Monserdà Street, and *Plaça de Vendre*. Is it not a new construction; Puig i Cadafalch made use of three old buildings and built a unique large house. The Puig family owned number 7, Dolors Monserdà Street, which corresponds with the middle lot. At the end of the 19th century the architect bought the two adjoining buildings to build an extension onto his summer residence.

The rehabilitation and embellishment processes started in 1897, when an advanced gallery was built at the interior courtyard and became the main entrance, again a project signed by Antoni Gallissà. The works were finished in 1905, the year in which the house was officially inaugurated.

The porch consists of a wooden pergola and on one of its corners there is a hexagonal arbour crowned by a pyramidal dome. A lattice banister surrounds the whole gallery. The jut eaves are crowned by merlons made of exposed bricks with a big pinnacle at the corner. These architectonic elements give a feudal air to the house.

The architect balanced the insolation of the building using inside and outside galleries through which the rooms were indirectly lighted, thus creating an intimist atmosphere with dark corners. The inside part of the house has different levels and irregular spaces, which become a repetitive feature. A taste for details and for the richness in the accumulation of the decoration in general is shown in the grilles, in the floral garlands adorning the large windows, at the Ionic columns and the cogged ogee arches separating the lounges instead of partition walls; also in the glazed earthenware at the banisters, and in the wooden frameworks or marble columns substituting the old walls.

The house is adorned with plaster cast scale models of several sculptural works by Eusebi Arnau and with sculpted tiles and stones from other works by Puig i Cadafalch.

9 ↗

Capella del Sagrament (església parroquial de Sant Julià), 1897

Plaça de l'Església, 1

Argentona

L'església parroquial de Sant Julià d'Argentona, consagrada l'any 1539, conté la Capella del Sagrament des del segle XVII. A les darreries del segle XIX es féu evident la necessitat d'una ampliació de l'edifici. El rector de la parròquia, Vicenç Estadella, encarregà a Puig i Cadafalch el projecte d'obra, que s'executà durant l'any 1896.

La nova Capella del Sagrament, d'estil neogòtic, va ser construïda de nova planta sobre els fonaments de l'antiga capella que es va enderrocar. Presenta una sola nau rectangular amb coberta de volta i arcs apuntats, i acaba amb un absis pentagonal. L'interior de la nau presenta reminiscències modernistes per l'esgrafiata a les parets que reproduïx motius vegetals (flors) i religiosos (creus). La decoració escultòrica dels capitells situats al final dels nervis de les voltes i al voltant de la porta d'accés són atribuïts a Eusebi Arnau. S'hi accedeix per la part lateral, per la nau de l'església parroquial. L'exterior de l'edifici, decorat amb gàrgoles, presenta un conjunt de contraforts, pels quals es va iniciar un litigi amb l'Ajuntament d'Argentona. L'obra va ser inaugurada l'any 1897 com indica una clau de volta.

Finalitzades les obres del Sagrament, el nou rector, Leandre Jou, va encarregar a Puig i Cadafalch la restauració de l'església de Sant Julià, en concret de l'antic retaule gòtic (1892) i de l'estucat de la nau (1904). Aquestes obres no s'han conservat a causa dels incendis que afectaren l'església l'any 1936 arran de la Guerra Civil.

Since the 18th century the Sacrament's Chapel is part of the Parish Church of *Sant Julià* in Argentona, consecrated in 1539. At the end of the 19th century the need to build an extension onto the building became evident. The parish priest, Vicenç Estadella, entrusted Puig i Cadafalch with the design of the work, which was carried out during 1896.

The new Sacrament's Chapel, of Neogothic style, was built onto the foundations of the old chapel, which was pulled down. It has a unique rectangular nave with barrel vault roof and pointed arches ending in a pentagonal apse.

The inside part of the nave presents elements reminiscent of the *Modernista* style such as the engravings on the walls reproducing vegetable and religious motifs by means of flowers and crosses. The sculptural adornments in the capitals at the end of the vault's ribs and around the entry door are attributed to Eusebi Arnau. The chapel can be accessed through its side part –the nave of the parish church.

The outside part of the building is adorned with gargoyles and presents a group of buttresses, which turned to be the reason of a lawsuit with the Argentona Town Council. The chapel was inaugurated in 1897, as it says on its keystone.

Once the works at the Sacrament's Chapel were finished, the new parish priest, Leandre Jou, entrusted Puig i Cadafalch with the restoration of *Sant Julià's* church, in particular the old Gothic altarpiece (1892) and later the stucco work in the nave (1904). These works have not been kept because of the fires that affected the church in 1936 due to the Civil War.

10 ↗

Can Galopa, r. 1898

Arquitecte Josep Puig i Cadafalch

Carrer Riudemeia, 8

Argentona

Antic casal siscentista (1661) situat al centre de la vila d'Argentona, sota l'església parroquial de Sant Julià. És una casa pairal formada per diversos còssos i amb teulada a quatre vessants. Segons cita l'arquitecte Lluís Bonet i Gari, a finals del segle XIX Puig i Cadafalch hi va fer diverses reformes, de les quals destaca l'enteixinat d'una sala senyorial. La tanca del pati, amb mur de maó vist decorat amb rajoles de València i reixes de ferro forjat, va ser construïda l'any 1898. La porta de l'era, també d'obra vista, té una teuladeta a dues aigües i una llinda amb l'any de construcció i l'escut del casal.

This building is an old big house from the 17th century (1661) located at the very centre of Argentona, under the parish church of *Sant Julià*. It is an ancestral house of various lots with a four-slope roof. According to the architect Lluís Bonet i Gari, at the end of the 19th century Puig i Cadafalch did some repairs to the house, among which it is worth highlighting the panelled ceiling at one of the noble rooms. The courtyard gate, made of exposed bricks adorned with tiles from Valencia and wrought iron railings, was built in 1898. The threshing floor door, also made of exposed bricks, has a pitched roof and a lintel with the year of erection and the emblem of the house on it.

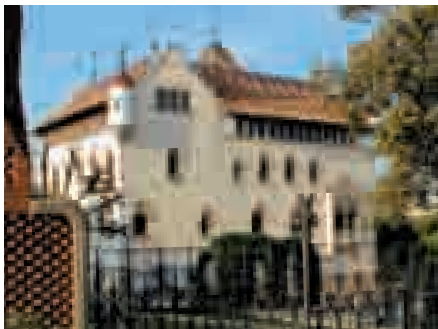
11 ↗ (concertada als jardins i planta baixa /
mainly the gardens and the ground floor)

Casa Garí, 1898

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Sant Miquel del Cros, 25-26

Argentona

El projecte de Puig i Cadafalch de 1898 va convertir la Casa Garí en un gran casal amb detalls arquitectònics modernistes. Les obres s'enllestiren després de nou mesos de treballs (segons la llegenda escrita a dos finestrals de la façana). L'arquitecte Lluís Bonet i Garí continuà les reformes i ampliacions posteriors, alhora que va ser l'autor de la masoveria i de la Capella de Sant Miquel.

La família Garí, procedent de la Provença, estava emparentada amb la família Puig i Cadafalch. El financer Josep Garí i Cañas va encarregar a l'arquitecte mataroní la reforma de la casa per a residència d'estiu, amb una clara intenció de lluïment.

Les estructures de la composició de la casa Garí deriven d'un tipus tradicional de façana catalana dels segles xv-xvi. L'estuc i l'esgrafiats cobreixen els murs blancs amb diferents tonalitats de pedra, i hi abunden els temes florals. La teulada de quatre vessants està coberta de teules de ceràmica vidriada amb un ràfec de gran voladís. Les xemeneies estan decorades amb trossets de ceràmica vidriada de molts colors. El casal té una torre quadrangular adossada i unes garites circulars als flancs que li donen un aire feudal. Una galeria superior recorre el llarg de les façanes amb una sèrie d'arcs.

Les finestres tenen acabaments de ferro forjat i també hi és present el treball escultòric de la pedra al marc de les obertures o als capitells. Algunes d'aquestes escultures representen polítics del segle XIX (Cánovas de Castillo, Martínez Campos, etc.), animals (micos, granotes, àligues, etc.), figures humanes, músics, actors... L'autoria de les escultures pertany a Eusebi Arnau.

A la façana principal, una enorme tribuna sostinguda sobre quatre columnes salomòniques s'avança sobre la porta principal i constitueix una mena d'entrada amb baldaquí, que dona pas al vestibul, on una majestuosa escala, típica dels palaus gòtics, permet l'accés al primer pis.

Segons el crític d'art Alexandre Cirici, la casa Garí està classificada dins de l'època rosa de l'arquitecte, que, de fet, és el color original que predomina a l'interior. Puig i Cadafalch dissenyà els elements ornamentals del mobiliari modernista de les diverses estances.

Puig i Cadafalch's 1898 designs turned Casa Garí into a big house with architectonic *Modernista* details. The works were finished after nine months of continuous working, according to the caption on top of two large windows at the façade. The architect Lluís Bonet i Garí continued the later repairs and extensions and was the author of the farmer's house and of *Sant Miquel's* Chapel.

The Garí family came from Provence and was related to the Puig i Cadafalch family. The financier Josep Garí i Cañas entrusted the architect with the rehabilitation of the house to turn it into his summer residence and to clearly show off the architect's skills.

The structures in the composition of Casa Garí are derived from a traditional Catalan façade type from the 15th and 16th centuries. The stucco works and the engravings cover the white walls with different stone tones and are rich in floral motifs. The four-slope roof has jut eaves and is covered by glazed tiles. The chimneys are adorned with polychrome glazed earthenware pieces. The house has an attached quadrangular tower and circular sentry boxes at its sides, which give the house a feudal appearance. An arched upper gallery runs along the façade.

The windows have a wrought iron finish and also show some sculptural work in stone on the openings' doorframes and on the capitals. Some of these sculptures represent 19th century politicians such as Cánovas del Castillo, Martínez Campos, etc., animals such as monkeys, frogs, and eagles, human figures, musicians, actors, etc. Eusebi Arnau is the author of such works.

On the front façade, a huge gallery built onto four wreathed columns juts out over the door, forming a sort of entrance with a baldachin. This baldachin gives way to the hall, from where a majestic staircase, very typical in Gothic palaces, leads the first floor.

According to the art critic Alexandre Cirici, the Garí house belongs to the pink period of the architect, which, in fact, is the predominant colour inside the house. Puig i Cadafalch designed the enrichments of the *Modernista* furniture in the different rooms. The location of a theatre on the second floor reasserts the magnificence of the house.

La ubicació d'un teatre al segon pis reafirma la magnificència d'aquesta casa.

El jardí que combina sectors d'estil mediterrani, versallesc i oriental té notables escultures de marbre d'artistes consagrats com, per exemple, Llimona (*El desconsol*), Vallmitjana (*La bellesa domina la força*), Reynés (*La lectura*), etc. Un templet de cristall de Baccarat decora un petit estany.

The garden combines Mediterranean, Versailles, and Oriental style parts and has remarkable marble sculptures by acclaimed artists such as Llimona (*Grief*), Vallmitjana (*Beauty dominates Strength*), Reynés, (*Reading*), etc. Finally, a Baccarat glass little temple adorns a small pond.

12

Torre d'Aigües del Cros, 1900

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Avinguda Molí de les Mateves, s/n
Argentona

Torre elevadora d'aigües projectada per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch i construïda l'any 1900. Josep Garí i Cañas va encarregar aquesta construcció per facilitar el subministrament d'aigües a la casa. La torre es troba situada a l'antiga finca del Sorrall, a la vora de la riera d'Argentona, i actualment està integrada al Polígon Industrial del Cros. Es tracta d'una estructura en forma de xemeneia, d'obra vista, coronada per una teulada en forma cònica. La coberta està decorada amb trencadís de ceràmica.

This water elevating tower was designed by Josep Puig i Cadafalch and built in 1900. Josep Garí i Cañas entrusted him with this construction to facilitate water supply to the house. The tower is located at an old property known as Sorrall, next to the Argentona watercourse, and is now part of the Cros Industrial Estate. It has the shape of a chimney; it is made of exposed bricks and crowned by a conical roof adorned with small pieces of pots.

Ruta complementària / Complementary tour

 Visita interior / Inside Visit

I

Cooperativa Obrera Mataronesa, 1878-1883

Arquitecte **Antoni Gaudí**

Carrer Cooperativa, 25
Mataró

II

Capella del Sagrament. Basílica parroquial de Santa Maria, 1892

Arquitecte **Emili Cabanyes i Rabassa**

Plaça Santa Maria, 1
Mataró

 Visita exterior / Outside View

III

Escorxador Municipal, 1909-1915

Arquitecte **Melcior de Palau i Simon**

Carrer Prat de la Riba, 110
Mataró

IV

Ca l'Artigas, 1906

Carrer Barcelona, 19

Mataró

V

Can Baladia (Can Minguell), 1910

Passeig Baró de Viver, 56

Argentona

VI

Casa Pagès, 1903

Plaça Ballot, s/n

Argentona

VII

Can Fontdevila, 1900

Passeig Baró de Viver, 34

Argentona

VIII

Can Mercader (Can Mora), 1903

Passeig Baró de Viver, 17

Argentona

IX

Fleca Casabella, 1905

Arquitecte **Emili Cabanyes i Rabassa**

Carrer Josep Soler, 2
Argentona

Canet de Mar i el Modernisme. La figura de Lluís Domènech i Montaner (Barcelona, 1849-1923)

En el segle XIX, Canet de Mar vivia, igual que la resta de Catalunya, els canviants moments de la societat i del progrés econòmic derivat de la bonança de la producció tèxtil. També serà en l'urbanisme i en l'arquitectura on s'apreciaran més vivament els canvis; però Canet comptarà amb un factor afegit, un factor propi que li conferirà unes característiques totalment identificadores: la presència de l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner.

No va néixer a Canet de Mar, però hi va pertànyer. D'allí provenia la seva nissaga materna, de la vella gran casa de Santa Florentina, l'antiga *domus* de Canet, i la seva esposa també era canetenca.

Les primeres obres de Domènech i Montaner a Canet, que inicià l'any 1885, constitueixen quasi la seva presentació com a futur gran arquitecte i reuneixen moltes de les característiques que definiran la seva obra i el seu inconfusible estil.

El seu concepte de la llum, de la qual s'impregna tota la seva arquitectura, prové precisament d'aquesta adolescència canetenca i d'aquell entorn ple de característiques tan singulars del qual avui encara es pot gaudir. Canet ostenta, doncs, un patrimoni amb valors afegits: va entrar al Modernisme de la mà d'un dels més grans arquitectes catalans del tombant de segle. Després, també, hi trobarem noms com els d'Eduard Ferrés i Puig, Josep Puig i Cadafalch, Pere Domènech i Roura, Rafael Masó i Valentí i Josep Font i Gumà, que hi aporten una de les millors expressions artístiques i arquitectòniques del litoral català.

A Lluís Domènech i Montaner se'l podria considerar l'arquitecte més representatiu pel que fa al desenvolupament del moviment modernista i també el més significatiu com a impulsor d'un nou estil i d'una nova estètica. Nascut a Barcelona, de mare canetenca, va ser educat en el si d'una família liberal, culta i progressista formada al caliu de la Renaixença. L'any 1869 s'havia llicenciat en Ciències Exactes, Físiques i Naturals a la Universitat de Barcelona, i amb 20 anys es va traslladar a Madrid, on va estudiar dos anys d'enginyeria i la carrera d'arquitectura. L'any 1873 rep el títol d'arquitecte i dos anys més tard es casa amb Maria Roura i Carnesoltes, de Canet de Mar, i inicia una brillant trajectòria com a professor a la llavors recent creada Escola d'Arquitectura de Barcelona (1875) que es perllongarà quaranta cinc anys (durant vint dels quals també en va ser el director), fins al 1920, any de la seva jubilació. La docència no va ser la seva única passió. També l'apassionaven la investigació del fet històric, l'arqueologia, l'heràldica, els estudis i treballs de camp, dels quals va deixar nombrosos testimonis d'erudit, alguns d'ells encara inèdits, com són tots els estudis del romànic català o el gran tractat de l'*Armorial Històric de Catalunya*, aquesta gran capacitat creativa que va saber aportar al model arquitectònic des dels primers projectes a Barcelona i a Canet de

Canet de Mar and Modernisme. The figure of Lluís Domènech i Montaner (Barcelona 1849-1923)

In the 19th century, the village of Canet de Mar was living, like the rest of Catalonia, the changing periods in society and the economic progress derived from prosperity in textile production. It is also in town planning and architecture where these changes are clearly more visible. But Canet had a particular and decisive factor which gave the village a completely characteristic identity –the presence of the architect Lluís Domènech i Montaner.

He was not born in Canet the Mar but belonged to the village. His mother's lineage came from there, from the old big house known as *La Florentina*, and his wife was also from Canet.

The first works by Domènech i Montaner in Canet, which were started in 1885, became his introduction as a future well-known architect and had many of the features that would later define his works and his unmistakable style.

His concept of light, which fills his architectonic works, comes precisely from his adolescence in Canet and its particular environment, still surviving today. Canet holds an own heritage with added values –the village entered the *Modernista* period thanks to one of the most important architects at the turn of the century. Later on, we would find remarkable names such as Eduard Ferrés i Puig, Josep Puig i Cadafalch, Pere Domènech i Roura, Rafael Masó i Valentí, and Josep Font i Gumà, who contributed to one of the best artistic and architectonic expressions along the Catalan coast.

Lluís Domènech i Montaner could be considered the most representative architect, as far as the development of the *Modernista* movement is concerned, and also the most significant driving force of a new style and aesthetics. He was born in Barcelona and grew up in the bosom of a liberal, cultured, and progressive family educated in the heat of a Catalan cultural movement known as *Renaixença*. In 1869 he graduated in Science at the University of Barcelona and when he was 20 he moved to Madrid, where he studied Engineering for two years and graduated in Architecture. In 1873 he became an architect and two years later he married Maria Roura i Carnesoltes, from Canet de Mar. From that moment he started a brilliant professional career as a teacher at the recently established School of Architecture of Barcelona (1875), which lasted forty-five years. During twenty years he was the school director, until he retired in 1920.

Teaching was not his only passion. He also loved historical research, archaeology, heraldry, and field researches of which he left several proofs, some of them still unpublished, such as all his studies on the Catalan Romanesque style or his large treatise titled *Armorial Històric de Catalunya*. He knew how to incorporate this great creative capacity to architecture from his very first designs in Barcelona and Canet de Mar –the Montaner y Simón Publishing House (1879-1885), or the *Ateneu Catalanista* in Canet (1885-1887)– to the bloom

Mar com, per exemple, l'editorial Montaner y Simón, 1879-1885, o l'Ateneu Catalanista a Canet, 1885-1887, fins a l'eclosió d'un grandios programa estructural i ornamental en els projectes de la casa Lleó Morera (1903-1905); la casa Navàs (1901-1907) i l'Institut Pere Mata (1897-1919), ambdós a Reus; l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (1901-1912) i la gran síntesi artística del Palau de la Música Catalana (1905-1908), tots dos declarats Patrimoni de la Humanitat, l'any 1997.

Lluís Domènech i Montaner va ser un personatge ple de saviesa a l'estil humanista, com extret del Renaixement, i ens ha deixat una empremta inesgotable d'art. L'arquitectura de Domènech i Montaner conté, entre moltes de les seves característiques pròpies i genials, una que en sobresurt: la racionalitat funcional de l'estructura. Volums, cossos i espais són paràmetres mesurats i realitzats amb un equilibri de formes, materials, funció i símbol, que assoleixen una integració total del nou concepte arquitectònic i estètic.

Les seves obres a Canet resumeixen el seu pensament profundament artístic i manifesten la seva evolució des dels inicis de la seva trajectòria: la recerca de les arrels autòctones, del medievalisme, de la natura, etc. En definitiva, d'un nou estil que deixarà un rastre de genialitat per a tots els anys futurs.

of an impressive ornamental and structural programme in the designs of the Lleó Morera house (1903-1905); the Navàs house (1901-1907) and the Pere i Mata Institute (1897-1919), both in the town of Reus; the *Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau* (1901-1912) and the great artistic amalgam which is the *Palau de la Música Catalana* (1905-1908), both declared Heritage of the Human Race in 1997.

Lluís Domènech i Montaner was a person of great wisdom in the humanist style, as he had been taken from the Renaissance, who has left us with an inexhaustible artistic legacy. Domènech i Montaner's architectonic style has, among his particular and brilliant characteristics, one outstanding feature –a functional rationality of structures. Volumes, bodies, and spaces are parameters measured and built with a balance of shapes, materials, functions, and symbols. All these elements are completely integrated into this new architectonic and aesthetic concept.

The architect's works in Canet sum up his deeply artistic mind and make evident his evolution from the beginning of his professional career –his search of indigenous roots, of medievalism, of nature, etc.; in short, his search of a new style that will bequeath a trace of brilliant ideas for the coming years.

Ruta principal / Main tour

13

Casa-museu Lluís Domènech i Montaner, 1908-1910

Riera Buscarons, 3

 Visita interior / Inside Visit

La casa Domènech s'aixeca en el solar de confluència de les dues rieres canetenques –Buscarons i Gavarra– quan s'uneixen amb la de Sant Domènec. És el centre neuràlgic de Canet de Mar, on es concentra gran part de l'activitat comercial, política, d'oci i de cultura.

La casa Domènech és espectadora de la vida de la ciutat i la presideix. És un conjunt museístic que incorpora la masia Rocosa, del segle XVI, rehabilitada i inaugurada l'any 1991, i la casa Domènech, projecte de l'arquitecte, construïda entre 1908-1910, i inaugurada l'any 1998. El recorregut de la casa Rocosa presenta la seva trajectòria arquitectònica mantenint un ordre cronològic on s'exposen plànols, dibuixos, documents, com també elements corporis originals propis dels edificis que va projectar –ferros forjats, ceràmica, paviments, models escultòrics de guix. D'entre els seus objectes destaca la seva taula basculant per dibuixar i l'armari biblioteca. La casa Domènech completa la vessant cultural i social de l'arquitecte, que va incloure la política, les arts del llibre, la història i la història

 Visita exterior / Outside View

The Domènech house is erected in the plot where the two local watercourses meet –Gavarra and Buscarons– and join the Sant Domènec torrent. This is the nerve centre of Canet de Mar, where all the shopping, political, leisure, and cultural activities are concentrated.

The Domènech house stands as the main witness of the daily life in the village. As a whole, it is a historical monument that comprises the Rocosa Farmhouse, dating from the 16th century, which has been rehabilitated and opened to the public in 1991, and the Domènech House, a design of the architect himself, built between 1908-1910 and reopened in 1998. The architectonic itinerary through the Rocosa Farmhouse runs in a chronological order where plans, drawings, and documents are shown, as well as the original corporeal elements typical of the buildings designed by the architect –wrought iron, pottery, pavements, plaster cast sculpture models, etc. Among his objects, the tilting table where he used to draw and the library cabinet stand out. The Domènech House rounds off the cul-

de l'art, la docència i la direcció de l'Escola d'Arquitectura. Arquitectònicament, s'inclou en la clara racionalitat de l'arquitecte a l'hora d'expressar un programa tècnic d'estructures, materials i formes, al qual sempre acompanya un elaborat repertori ornamental i decoratiu. A través d'una equilibrada distribució d'espais, crea una zona de dia a la planta baixa i una zona de nit (dormitoris) a la primera i segona planta. L'emplaçament és de planta irregular, perllongada per la tanca de la riera Gavarra que donava accés al jardí i a l'antiga masia. La façana principal està orientada cap a l'horitzó marítim, oberta a l'exterior per grans finestres des de la planta baixa fins a l'últim registre. La porta principal està orientada a la riera principal; a la primera planta hi trobem una treballada tribuna que ens ubica sobre les vies urbanes i en l'última planta la tribuna que esdevé un balcó.

La lectura de les façanes laterals correspon a un tractament pla amb intercalades notes artístiques mitjançant diferents tipologies de finestres d'aire medievalitzant del gòtic renovat, a la riera Gavarra, i amb elements de concepte molt més urbà, com el gran balcó corregut de la planta del primer pis, a la riera Buscarons.

A la primera planta s'obre un gran espai distribuïdor que li permet plantejar una nítida disposició de les habitacions, a més de la singular ubicació de l'escala que dona accés a la segona planta. Aquest element que hagués estat distorsionant respecte a l'espai disponible, és, tot al contrari, lleuger i racional quant a la seva formulació, i decoratiu de l'ambient més aviat exempt de recursos ornamentals. Domènech i Montaner juga magistralment amb les estructures i els materials, amb un resultat final de completa conjugació de formes i funció. És un espai aclaparador, malgrat la seva senzillesa, a causa de l'agradabilitat i gust amb què es troba executat.

Conjuntament amb la casa Domènech, i pel fet de constituir el conjunt museístic de casa-museu de Lluís Domènech i Montaner, la masia o «la caseta», com ell afectuosament l'anomenava, va ser la seva veritable residència canetenca. Era on ell treballava i creava cada un dels seus projectes. Al llarg de tot aquest període, hi va anar incorporant una sèrie d'elements i va realitzar-hi algunes transformacions pròpies del gust modernista.

tural and social side of the architect, who also dealt with politics, history, bookmaking, history of art, teaching and the running of the School of Architecture.

As far as architecture is concerned, the house is included in the architect's clear rationality when putting into practice a technical programme of structures, materials, and shapes, always followed by a developed ornamental and decorative index. Through a balanced layout of rooms, the architect creates a day area on the ground floor and a night area (bedrooms) on the first and second floors.

The site has an irregular plan, which is prolonged with the gate on the Gavarra watercourse side. The gate led to the garden and to the old farmhouse. The front façade faces the sea horizon and opens on to the outside through big windows from the ground floor to the attic. The main door is oriented to main stream; on the first floor it is an elaborate gallery situated over the streets, and on the second floor the gallery becomes a balcony.

The side façades follow a flat pattern with artistic insertions, such as the different types of Medieval renewed Gothic style windows, on the Gavarra watercourse side, and much more urban elements, such as the big continuous balcony on the first floor, on the Buscarons watercourse side.

On the first floor there is a spacious hall that allows an accurate layout of the rooms, as well as a particular location for the stairs leading to the second floor. This element, which might seem to have distorted the available space, is, on the contrary, a light and rational element in its shape, and also a decorative piece in an environment almost free of ornamental resources. Domènech i Montaner masterfully plays with the different structures and materials, resulting in a perfect conjunction of shapes and functions. The house becomes an overwhelming space, despite its simplicity, due to the good taste and to its making.

Together with the Domènech house, and due to the fact that it is part of the Lluís Domènech i Montaner Museum House, the farmhouse or «little house», as he affectionately called it, was his true home. There he worked and created each one of his designs. Throughout all that period, he added a series of elements and did some remodelling according to the *Modernista* style.

14 ↗

Ateneu Catalanista, 1885-1887

Carrer Ample / Riera Sant Domènec

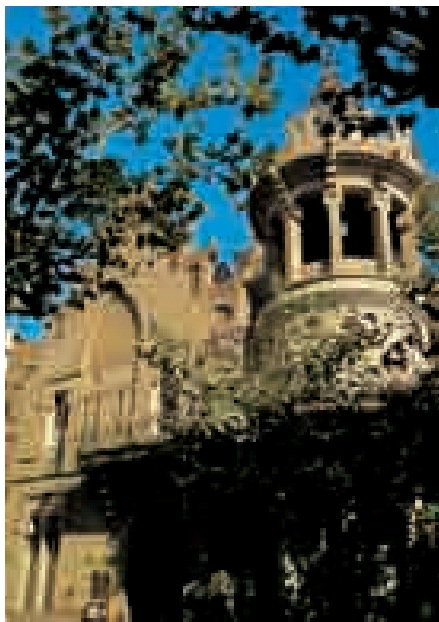
El projecte de l'Ateneu Catalanista és una reforma d'un edifici ja existent destinat a ser la seu de l'entitat sociopolítica canetenca. És una obra de la primera època, de quan l'arquitecte just havia acabat la construcció de l'Editorial Montaner y Simón a Barcelona, encàrrec del seu oncle Ramon Montaner i Vila. L'actuació de Domènec i Montaner comprèn la rehabilitació de les façanes i la distribució del pis superior. L'edifici presenta una línia de façana similar a l'ús de l'editorial de Barcelona: un cos central més elevat respecte als laterals, on hi situa un lleuger però estètic programa decoratiu fonamentat en el treball artesanal i artístic del ferro a la barana de protecció de la balconada, que planteja ja les solucions estructurals de continuïtat de plànols, amb una genial convergència de tots els elements que formulen la cantonada. Aquests elements –la columna, la balconada i el coronament de la torre-cupulí– suavitzen les habituals cantonades amb el típic agressiu angle recte. Domènec ja havia treballat d'una manera especial el ferro a l'editorial Montaner y Simón amb objectius estructurals i decoratius, i en el cas de l'Ateneu Catalanista ho recupera fins a l'execució dels dos elements de rematat del cupulí: un penell amb representació zoomòrfica d'un drac lleonat i el coronament central de la façana principal amb la representació de dos gossos afrontats tot al·ludint a l'escut de Canet de Mar. Les dues peces estan realitzades a partir de fines planxes retallades i creen una abstracció figurativa de l'animal. Completa la decoració exterior amb esgrafiats que representen la lectura i la dansa, com a referent de les diverses activitats de l'antic Ateneu. Actualment, i després d'una acurada restauració, s'hi ha traslladat la biblioteca popular Pere Gual i Pujades, abans situada a l'edifici construït per Lluís Planas i Calvet al passeig del Santuari, avui seu de l'Escola de Música.

The designs for the *Ateneu Catalanista* are a reformation of an existing building intended to be the headquarters of this Catalan socio-political organization. The work belongs to the architect's first period, when he had already finished the construction of Montaner y Simón Publishing House in Barcelona, entrusted by his uncle Ramon Montaner i Vila. Domènec i Montaner's task was to remodel the façades and arrange the layout of the upper floor. The façades of the building are very similar to the ones of the publishing house in Barcelona –a raised central part with regard to the side parts, where the architect places some light but aesthetic decorative elements based on the wrought iron works of the balcony's parapet. The balcony outlines the solution to the level problem, brilliantly solved in the convergence of all the elements at the corner of the building. These elements, such as the column, the balcony itself, and the tower crowned with a dome, soften the usual type of corner with the typical aggressive right angle. Domènec had already specially worked on iron at the Montaner y Simón Publishing House with structural and decorative aims. At the *Ateneu Catalanista*, the architect recovers and uses this material in the two elements crowning the dome –a weathercock with the shape of a lion-shaped dragon, and the central crown at the façade, which represents two dogs facing each other, clearly referring to the emblem of Canet de Mar. Both pieces are made from thin cut out plates and create a figurative abstraction of the animal. The outside decoration is completed with engravings representing Reading and Dance, as a reference to the different activities carried out in the old athenaeum. Today, and after a neat restoration, the building hosts the Pere Gual i Pujades Local Library, previously located in an edifice built by Lluís Planas i Calvet at the Santuari promenade, which is now the School of Music.

15 (concertada / arranged visit)

Casa Roura, 1889-1892

Riera Sant Domènec, 1

Torre unifamiliar a quatre vents amb jardí obert a la part posterior i pèrgola a la façana lateral inferior. De planta rectangular, amb parets de maó vist i coberta a dues aigües amb teules àrabs policromes, és una primera adaptació del que més tard aplicarà a les cobertes coloristes del conjunt de l'Hospital de Sant Pau, a Barcelona.

Les dues façanes que rematen amb pinyó graonat i una rotunda adossada a la façana lateral de migdia són una nova demostració de la racionalitat de l'arquitecte amb la finalitat de fer un projecte d'habitatge domèstic. Fou un encàrrec de la seva cunyada Paquita Roura i Carnesoltes. L'any 1889, Domènec i Montaner havia realitzat dues obres manifest per a l'Exposició Universal de 1888 a Barcelona: el Cafè-Restaurant (avui Museu de Zoologia de la ciutat) i el Gran Hotel Internacional (desmuntat uns anys després de l'Exposició).

A la casa Roura de Canet, juga magistralment amb els volums i els consegüents espais interiors. El projecte de la casa Roura ens expressa ja l'inici del mòdul espacial domèstic. A partir d'una planta rectangular, ubica una sala central que ostenta tota l'alçada de l'edifici, amb sortida al jardí posterior i que distribueix les habitacions de la planta baixa, de gran lluminositat, una d'elles destinada a oratori. També cal destacar la situació de la torre-rotunda adossada a la façana lateral inferior. La seva ubicació és totalment contrastada amb provats coneixements de l'aplicació dels recursos físiconaturals a l'arquitectura: bona orientació per tal d'aprofitar millor la rotació i la llum solars. Més tard recupera la mateixa premissa en el projecte del conjunt arquitectònic de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. L'interiorisme de la casa Roura desenvolupa un acurat programa d'arts aplicades i decoratives amb presència de vitralls policroms, mosaic romà a la sala principal i saleta de la rotunda; a l'exterior, el coronament cònic de la torre presenta un revestiment d'escates de ceràmica amb elements-gàrgola que representen una boca de peix oberta, de ceràmica groga envernissada. La situació de la torre-rotunda permet situar en el registre de la planta-pis una balconada de ferro forjat, dibuixant un model floral inscrit dins d'un element semicircular que recorre part de façana principal i part de la lateral.

It is a detached house with an open garden at the back and a pergola at the lower side façade. It has a rectangular plan, exposed brick walls and a pitched roof with Arabian tiles in different colours. The house shows all the elements that will later be applied to the colourful roofs of the *Hospital de Sant Pau*, in Barcelona.

The two façades crowned by a graded gable and the attached rotunda at the South side façade mean a new display of the architect's concept of rationality aimed to create a space for domestic use. It was a design entrusted by his sister-in-law Paquita Roura i Carnesoltes. In 1889, Domènec i Montaner had erected two buildings for the 1888 Barcelona Universal Exhibition –The Café Restaurant, today the City Zoology Museum, and the *Gran Hotel Internacional*, which was dismantled some years after the exhibition.

At Casa Roura, the architect masterfully plays with volumes and their resulting inside spaces. The design of the house already shows the beginning of the Domènec spatial module. From a rectangular plan, the architect places a central room taking up the whole height of the building, opening on to the back garden. This central room acts as a hall for the rest of the rooms on the ground floor, which is brightly lit. One of these rooms is an oratory. It is worth highlighting the location of the rotunda tower, attached to the lower side façade. The position shows the application of physics and nature into architecture –a good aspect in order to make the best use of sun rotation and light. The architect will later recover this premise in the design of the *Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau*. The inside decoration of the house follows an elaborate programme of applied and decorative arts showing polychrome stained-glass windows, and Roman mosaic in the main room and in the living room at the rotunda. In the outside decoration, the tower conical crown is coated with ceramics flakes and adorned with glazed yellow gargoyles representing an open fish mouth. The position of the rotunda tower allows the placement on the first floor of a semicircular wrought iron balcony with floral motifs running along the whole front façade and part of one the side façades.

16 ↗

Restes de la Creu del Pedracastell, 1901

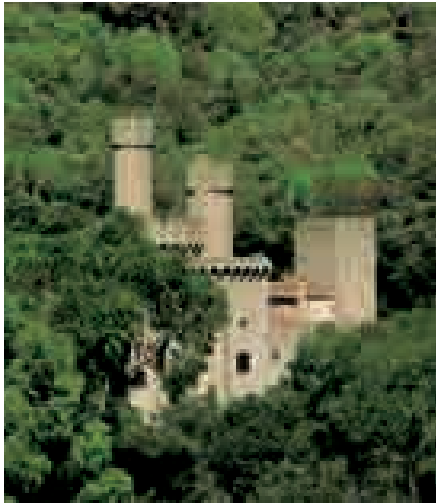
Església parroquial de Canet

17 ↗ (concertada / arranged visit)

Castell de Santa Florentina, 1898-1909

Doctor Marià Serra, s/n

De l'antiga *domus* conserva alguns elements dels segles XI i XII al mur que dona al pati d'armes, com ara les finestres de sobria obertura d'estil romànic. Les dues torres de l'entrada principal, adossades al cós antic de la *domus*, daten del gloriós segle XIV.

Al tombant de segle –entre el XIX i el XX– es produeix l'actuació de reforma i ampliació de Lluís Domènech i Montaner, per encàrrec del seu oncle Ramon Montaner i Vila.

El castell de Santa Florentina concentra la distribució de les seves estances al voltant d'un pati interior obert: el pati d'armes. La perllongació del mur de l'antic cós de la *domus* on se situen les torres, és un cós rectangular que allotja el gran saló del tron, sala principal amb una monumental xemeneia amb relleu esculpturat que representa la creació del primer ajuntament de Canet, un sostre amb enteixinat de fusta i pintat, uns bellíssims vitralls del taller de Josep Pujol dins la línia goticitzant per la tipologia de la finestra de forma apuntada i per la temàtica compositiva i de colors. Un d'ells representa l'escena d'un Calvari; i, un altre, l'Epifania. La nota de recuperació arqueològica es manifesta en la reubicació de part de l'antic claustre de capitells historiat i bellament esculpturats i d'altres elements artístics de l'antic Priorat del Tallat, santuari depenent del monestir de Poblet des de l'any 1509, i abandonat l'any 1822.

La cripta del castell mostra també un ampli programa artístic de models i tècniques. Un esculpturat sarcòfag presideix l'àmbit que denominariem absis, espai que coincideix amb la situació de la capella al pis superior; amb l'estàtua jacent de Florentina Malattó, muller de Ramon Montaner i Vila, obra de l'escultor Miquel Blay. També són notoris els capi-

From the old estate house, the castle still keeps some elements from the 11th and 12th centuries, mainly on the wall overlooking the parade ground, such as the sober Romanesque style windows. The two towers at the main entrance, attached to the old body of the estate house, date from the glorious 14th century.

At the turn of the century, that is, between the 19th and 20th centuries, the old house is renovated and extended by Lluís Domènech i Montaner, a job entrusted by his uncle Ramon Montaner i Vila.

The rooms at Santa Florentina Castle are arranged around an open interior courtyard –the parade ground. The extension of the wall of the old plot where the towers are now located, is a rectangular area lodging the great throne room. This is the main room, which has a monumental chimney with an sculpted relief showing the establishment of the first town council of the village, a painted panelled ceiling, and beautiful Gothicising stained-glass windows from Josep Pujol's atelier, suitable for the pointed shape of the windows and for the combination of subjects and colours. One of stained-glass windows represents a scene of the Calvary; another one represents Epiphany. Archaeological recovery is shown in the relocation of part of the old cloister with its florid and beautifully sculpted capitals as well as in other artistic elements from the old *Priorat del Tallat*, a sanctuary belonging to the Poblet Monastery since 1509 and abandoned in 1822.

The glass crypt also shows a wide artistic range of models and techniques. A sculpted sarcophagus with the lying statue of Florentina Malattó, Ramon Montaner i Vila's wife, dominates the area corresponding to the apse of the chapel on the upper floor. The author of the sculpture is Miquel Blay. The florid capitals on the columns, a work by Dídac Massana, are also remarkable, as well as the glazed frieze

tells historiatats de les columnes, signats per Dídac Massana, i el fris de mosaic ceràmic representant la processó de les Verges, a partir del model pictòric de Josep Triadó (1910).

representing the Virgin procession, a scene taken from the pictorial model by Josep Triadó (1910).

18

Panteó de la família Font

Cementiri Municipal de Canet de Mar

19

Panteó de la família Domènech i Montaner

Disseny **Lluís Domènech i Montaner**
Altar i relleu escultòric **Josep Llimona**

Cementiri Municipal de Canet de Mar

20

Creu de Pedracastell, 1901

Ruta complementària / Complementary tour

 Visita interior / Inside Visit

X

Restaurant del Santuari, 1914

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Parc del Santuari

XI

**Plaça del carrer
Carles Pascual i Puig, 1914**

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Parc del Santuari

 Visita exterior / Outside View

XII

**Misteris de Dolor del Rosari
Monumental del Santuari
de la Misericòrdia
(el primer i el cinquè), 1896**

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Parc del Santuari

XIII

Font Pública, 1917

Arquitecte **Josep Puig i Cadafalch**

Passeig de la Mare de Déu
de la Misericòrdia / Carrer Josep Mora

XIV

Casa Alsina Roig, 1908

Arquitecte **Eduard Ferrés i Puig**

Riera Buscarons / Carrer Abell

XV

Escorxador Municipal, 1908

Arquitecte **Eduard Ferrés i Puig**

Carrer de les Drassanes del Pla, 30

XVI

Vil·la Flora i voltants, 1910

Arquitecte **Eduard Ferrés i Puig**

Camí d'Arenys de Munt, s/n

XVII

**Panteons al Cementiri
de Canet de Mar**

Arquitecte **Eduard Ferrés i Puig**

Altres elements modernistes al Maresme

Other *Modernista* elements around the Maresme region

Arenys de Mar

Cementiri Municipal

Plaça Salvador Espriu, s/n
Cementiri mariner poetitzat per Salvador Espriu. Conté importants monuments funeraris.

Sea cemetery poeticised by Salvador Espriu. It has important funeral monuments.

Calella

La Torre, 1895

Carrer Clavé, 93-96

El Masnou

Cal Senyor, inicis del segle xx

Carrer Prat de la Riba, 72

Casino, 1903-1904

Autor: B. Bassegoda i Amigó
Carrer Barcelona, 1

A destacar els vitralls del *hall* del teatre, el ferro forjat de la rotunda (empunyadura) i el reixat del Mas Vell.

It is worth highlighting the stained-glass windows at the theatre hall, the wrought iron work at the rotunda (handle) and the railing at *Mas Vell*.

Floristeria Puig, principis del segle xx

Plaça de la Llibertat, 5

«Can Patatetes» de la família Millet, finals del segle XIX

Autor: Garriga i Roca i Caietà Bui
Plaça Catalunya, 13

El Castellet o Cal Aymà, inicis del segle xx

Carrer Camil Fabra, 21

Malgrat de Mar

Ajuntament de Malgrat de Mar, 1913

Autor: Antoni Falguera
Carrer Carme, 30

Cal Arnau, 1914

Autor: Joan Amigó
Cantonada carrer Bellaire i carrer Passada

Sant Pol de Mar

Can Planiol, principis del segle xx

Autor: Ignasi Mas Morell
Carrer Abad Deàs, 30

Can Tió, 1909

Autor: Ignasi Mas Morell
Carrer de la Plaça, 5-7

Les Escoles, 1910

Autor: Ignasi Mas Morell
Carrer Santa Clara, 2

Vilassar de Mar

Museu de la Marina, 1902

Autor: Eduard Farrés i Puig
Avinguda Eduard Farrés, 31
Tel. 937 502 121

Allotja el museu municipal que acull una notable col·lecció d'objectes i documents lligats a la tradició nàutica i marinera del poble.

It is now the local museum, which gathers a remarkable collection of objects and documents related to the sea and nautical tradition of the village.

Can Bassa (casa d'en Pere Sitges Bassa), 1899

Autor: Eduard Farrés i Puig
Carrer Sant Pau, 3-4

Destaca singularment per l'exuberant decoració de la façana, amb relleus esculpits dins un repertori ornamental d'inspiració floral d'arrel medievalista i esgrafiats que decoren el pany llis. Una de les principals característiques és l'asimetria, que es manifesta tant en l'estructura arquitectònica com en la decoració. És remarcable el treball de forja de la reixa que tanca el pati.

The abundant decoration at the front façade is particularly outstanding –sculpted reliefs of floral inspiration and medievalist original; engravings adorning the plain panel, etc. One of the main features is asymmetry, which becomes evident in the architectonic structure as well as in the decoration. The forging work at the courtyard railing is also remarkable.

Porta del cementiri, 1902

Autor: Eduard Farrés i Puig

Com a element més remarcable cal esmentar la porta de ferro forjat, ideada dins els paràmetres estètics del Modernisme. Hi podem veure referències a l'art medieval en les espirals de ferro dels batents de la porta.

It is a wrought iron gate designed according to the aesthetic *Modernista* parameters. It contains references to medieval art such as the iron spirals at the door leaves.

